

Sirküler Tarihi : 20/12/2022

Sirküler No : 2022 / 148

2023 YILINA İLİŞKİN OLARAK KAĞIT ORTAMINDA TUTULAN DEFTERLERİN ONAYLARI

1. VERGİ USUL KANUNU'NA GÖRE TUTULMASI ZORUNLU DEFTERLER:

Vergi Usul Kanunu (VUK)'un 182'nci maddesi hükmüne göre, bütün kurumlar vergisi mükellefleri ve birinci sınıftüccarlar tarafından tutulmak zorunda olan defterler şunlardır:

- Yevmiye Defteri
- Envanter Defteri
- Defter-i Kebir (noter onayı şart değildir.)
- Damga Vergisi Defteri (sadece Anonim Şirketler için)

2. TÜRK TİCARET KANUNU'NA GÖRE TUTULMASI ZORUNLU DEFTERLER:

Tacirler tarafından tutulmak zorunda olunan ticari defterler şunlardır:

- Yevmiye Defteri
- Defter-i Kebir
- Envanter Defteri
- Pay Defteri (Limited şirketler dahil)
- Yönetim Kurulu Karar Defteri (Limited Şirketlerde Müdürler Kurulu Karar Defteri)
- Genel Kurulu Toplantı ve Müzakere Defteri (Limited şirketler dahil)

Tacir ve şirketlerce tutulacak ticari defterler aşağıdaki gibidir:

- 1) Yevmiye Defteri
- 2) Envanter Defteri
- 3) Defteri Kebir

Kollektif ve Komandit Şirketlerce Tutulacak Defterler:

- 1) Yevmiye Defteri
- 2) Envanter Defteri
- 3) Defteri Kebir
- 4) Genel Kurul Toplantı ve Müzakere Defteri

Sermayesi Paylara Bölünmüş Komandit Şirketlerce Tutulacak Defterler:

- 1) Yevmiye Defteri
- 2) Envanter Defteri
- 3) Defteri Kebir
- 4) Pay Defteri
- 5) Yönetim Kurulu Karar Defteri
- 6) Genel Kurul Toplantı ve Müzakere Defteri

Anonim Şirketlerce Tutulacak Defterler:

- 1) Yevmiye Defteri
- 2) Envanter Defteri
- 3) Defteri Kebir
- 4) Pay Defteri
- 5) Yönetim Kurulu Karar Defteri
- 6) Genel Kurul Toplantı ve Müzakere Defteri

Limited Şirketlerce Tutulacak Defterler:

- 1) Yevmiye Defteri
- 2) Envanter Defteri
- 3) Defteri Kebir
- 4) Pay Defteri
- 5) Genel Kurul Toplantı ve Müzakere Defteri
- 6) Müdürler Kurulu Karar Defteri

Kooperatiflerce Tutulacak Defterler:

Kooperatifler anonim şirketlere ait defterleri tutmaları gerekmektedir.

3- ARA ONAY

Defterlerini yenilemek yerine ertesi yılda da kullanmak isteyenle tarafından, ilgili hesap döneminin ilk ayı içerisinde (hesap dönemi takvim yılı olanlarda Ocak ayı içinde) yaptırılması gerekmektedir. (VUK Md:222)

Yönetim kurulu karar defteri, yevmiye defteri, envanter defteri ve defteri kebirin yeterli yapraklarının bulunması halinde yeni hesap döneminin ilk ayı içerisinde onay yenilemek suretiyle kullanılmaya devam edileceği, onay yenilemede defterlerin türünün değiştirilemeyeceği hüküm altına alınmıştır (Tebliğ Md:16).

Kapanış onayına tabi olmayan defteri kebir ve envanter defterinde onay yenileme son kaydın yer aldığı sayfadan sonraki sayfaya yapılır.

Kapanış onayına tabi olan yevmiye ve yönetim kurulu karar defterlerinde son kaydın altına yazılacak “Görülmüştür” ibaresinin yanında onay yenileme kısmında aşağıdaki bilgilerin yer alması zorunludur:

4- KAPANIŞ ONAYI

- a. Bu tür onay, yevmiye defteri ve yönetim kurulu (limited şirketlerde müdürler kurulu) karar defterlerine münhasırdır. (TTK Md.64/3) Diğer ticari defterler ise kapanış onayına tâbi değildir.

- b. Yevmiye defterinin, izleyen hesap döneminin altıncı ayının sonuna kadar notere ibraz edilip son kaydın altına noterce "*Görölmüştür*" ibaresi yazılarak mühür ve imza ile onaylanması zorunludur.
- c. Yönetim kurulu karar defterinin, izleyen hesap döneminin birinci ayının sonuna kadar notere ibraz edilip son kaydın altına noterce "*Görölmüştür*" ibaresi yazılarak mühür ve imza ile onaylanması zorunludur.

PAY DEFTERİ İLE GENEL KURUL TOPLANTI VE MÜZAKERE DEFTERİ YETERLİ YAPRAKLARI BULUNMAK KAYDIYLA İZLEYEN FAALİYET DÖNEMLERİNDE DE AÇILIŞ ONAYI YAPTIRILMAKSIZIN KULLANILMAYA DEVAM EDİLEBİLİR.
(TTK Md. 64/3)

5- ONAY YAPTIRMAMANIN VEYA ZAMANINDA ONAY YAPTIRMAMANIN MÜEYYİDESİ :

a. TTK'ya göre:

Türk Ticaret Kanunu'na göre onayı zorunlu olan defterlerin (kapanış onayına tabi olanlarda kapanış onayı dahil) gerekli onaylarını yaptırmayanlar 2023 yılı için 31.096 TL idari para cezasıyla cezalandırılır. (TTK Md. 562/1-c)

b. VUK'a göre:

VUK'a göre onayı zorunlu defterlerin hiç veya zamanında onaylatılmamanın müeyyidesi ise şöyledir :

- * Açılış veya ara onayının süresi geçtikten sonra izleyen ay içinde yaptırılması, ikinci derece usulsüzlük cezasını gerektirir.
- * Söz konusu onayların süresi içinde yaptırılmadığı gibi izleyen ay içindede yaptırılmaması (veya bu süreler geçtikten sonra yaptırılması), onayın hiç yaptırılmadığı anlamına gelir ve kazancın re'sen takdiri ile iki kat birinci derece usulsüzlük cezasını gerektirir.
- * Onay zorunluluğu VUK'ndan değil TTK'ndan kaynaklanan defter-i kebir için VUK'nda yer alan bu cezaların uygulanamayacağı tabiidir. Keza, TTK'dan kaynaklanan kapanış onayının yaptırılmamış olmasının da vergisel açıdan bir müeyyidesi bulunmamaktadır.

c. Kanuni süreler içinde yaptırılmayan kapanış onayı:

Türkiye Noterler Birliği'nin 11.11.2015 tarih ve 80 numaralı genel yazısında, kanuni süreler içinde yaptırılmayan kapanış onayının, yine aynı yılın sonuna kadar da yaptırılabilceğı; bu şekilde kapanış onayını yapan noterin herhangi bir sorumluluğunun bulunmadığı belirtilmiştir.

d. Geçmiş yıllara ait defterlerin onayları:

Geçmiş yıllara ait defter tasdik taleplerinin karşılanması mümkün değildir. Örnek vermek gerekirse, 2021 yılı içerisinde 2020 yılı ve daha eski yıllar için defter onayı yapılamaz.

Örneğin, bir mükellefin ilk defa faaliyete başladığı tarihin 2022 Yılı Aralık ayının 20 si olduğu ve bu tarihten önce tasdik ettirmesi gereken defterleri tasdik ettiremediği varsayıldığında, bu mükellefin 213 sayılı Kanunun 352 nci maddesinin I/8 fıkrasına göre ek bir aylık süre içerisinde defterini tasdik ettirmesi mümkün bulunmaktadır. Mükellefin 2023 yılının Ocak Ayının 19'u akşamına kadar defter tasdik talebinin yerine getirilmesi icap eder.

e. Defterlerin kapanış tasdiklerinin hangi noterde yapılacağı:

Kapanış tasdikleri yönünden de uygulanarak, kapanış tasdiklerinin de iş yerinin, iş yeri olmayanlar için ikametgahın bulunduğu noter tarafından yapılması gerektiği belirtilmiştir.

f. Kullanıldığı yıl içinde yeni defter onayı yaptırılmadan, onaysız sayfalara kayıt yapılmasına devam edilmesi:

Onaysız sayfalara kayıt yapılmasına devam edilmesi halinde, onaysız bu sayfalara yapılan kayıtların kanuni deftere yapılmış kayıt olarak kabul edilmemesi nedeniyle, kapanış onayının tasdiksiz son sayfaya değil, onaylı olan en son sayfanın altına yapılması gerektiği belirtilmiştir.

g. Bir önceki yıl onay yenilemesi yapılmayan, şirket tarafından kullanılmaya devam edildiği anlaşılan yönetim kurulu karar defterinin bir sonraki yılda yeni faaliyet yılını kapsayan onay yenilemesinin yapıp yapılmayacağı:

Bir önceki yıl onay yenilemesi yapılmayan, şirket tarafından kullanılmaya devam edildiği anlaşılan yönetim kurulu karar defterinin bir sonraki yıl, defterde önceki yıla ait onay yenilemesinin bulunmadığı yönünde şerh verilmek suretiyle araonayının yapılabileceği belirtilmiştir.

6- ELEKTRONİK DEFTER:

1.1.2012 tarihinden geçerli olmak üzere,yeni elektronik defter (e-Defter) sistemi yürürlüğe konulmuştur.

Ticari defterlerin elektronik ortamda tutulması hâlinde bu defterlerin açılışlarında ve yevmiye defteri ile yönetim kurulu karardefterinin kapanışında noter onayı aranmaz. (TTK Md. 64/3)

e-Defter tutma sürecinde hesap döneminin ilk ayına ait beratın alınması açılışonayı, son ayına ait beratın alınması kapanış onayı, diğer aylara ait beratların alınması ise ilgili aylara ait defterlerin noter onayı yerine geçer.

Serbest meslek erbabı, işletme hesabı esasına göre defter tutan mükellefler ile basit usule tabi olan mükelleflerin Sistemi kullanmaları zorunludur.

7- YANAN DEFTERLERİN YERİNE YENİSİNİN ONAYLANMASI :

Bir tacirin saklamakla yükümlü olduğu defterler ve belgeler; yangın, su baskını veya yer sarsıntısı gibi bir afet veya hırsızlık sebebiyle ve kanuni saklama süresi içinde zıyaa uğrarsa tacir zıyayı öğrendiği tarihten itibaren onbeş gün içinde ticari işletmesinin bulunduğu yer yetkili mahkemesinden kendisine zayi belgesi verilmesini isteyebilir. Bu dava hasımsız açılır.

Yangın nedeniyle defterleri zayi olan mükelleflerin kullanacakları yeni defterlerin, kullanılmaya başlamadan önce onaylatılması gerekmektedir. Yeni defterlerin eski tarih ve yevmiye numarası ile onaylatılması mümkün değildir.(Noterler Birliği'nin 4.5.2006 tarih ve 32 sayılı Genelgesi)

8- SERBEST BÖLGELERDE FAALİYET GÖSTEREN ŞİRKET VE ŞUBELERİN DEFTERLERİ:

Serbest bölgede “*şirket*” olarak faaliyet gösteren kullanıcıların aynen Türkiye’de faaliyet gösteren diğer mükellefler gibi defter onaylatmaları ve bunları VUK hükümlerine uygun olarak kullanmaları gerekmektedir. Söz konusumükelleflerin belgelerini de VUK hükümlerine uygun olarak anlaşmalı matbaalarda bastırmaları veya noterlere onaylatmaları zorunludur.

Serbest bölgelerde “*şube*” olarak faaliyet gösteren kullanıcıların şube hesaplarının izleneceği yasal defterlerin de VUK hükümlerine uygun olarak onaylatması ve kullanılması gerekmektedir.

9- PAY DEFTERİNİN DAHA ÖNCE HİÇ TUTULMAMIŞ OLMASI DURUMUNDA UYGULANACAK USUL:

Türkiye Noterler Birliğinin 2015/80 ve 2013/19 sayılı genel yazılarına göre, paydefterinin daha önce hiç tutulmamış olması halinde, ilgililerin yazılı beyanı alınarak yeni bir pay defteri oluşturmak suretiyle defter yeni tasdik ediliyormuşgibi açılış onayı yapılmaktadır.

10- KAPANIŞ ONAYINDAN SONRA DEFTERLERE KAYIT DÜŞÜLEBİLİR Mİ?

Noterin onay keyfiyeti, defterlerin boş sayfa ve satır bırakılmaksızın 31 Aralık gününe kadar işlenmiş olduğunun tespitiyle alâkalıdır. Bu tarihten sonra mükellefin irade ve sorumluluğu dışında gelen bilgi ve belgelerle, hesap mutabakatlarından ileri gelen düzeltme işlemlerinin, 31 Aralık (hesap döneminin son günü) tarihini taşımak kaydıyla, kapanış onayından sonra kayda alınabilmesi mümkündür.

11- 2023 YILI HAZİRAN AYINA KADAR YAPILMASI GEREKLİ İŞLEMLER:

Serbest bölgelerde faaliyetgösterenler dahil olmak üzere **kurumlar ile birinci sınıf tüccarların;**

- * 2022 yılı Aralık ayı sonuna kadar 2023 yılında tutacakları yevmiye, kebir, envanter, pay, yönetim ve müdürler kurulu karar, genel kurul toplantı ve müzakere ve damga vergisi defterlerini notere onaylatmaları,
- * 2022 yılında kullandıkları defterleri 2023 yılında da kullanmak istemelerihalinde, bunların ara onaylarını en geç 2023 yılı Ocak ayı içinde yaptırmaları,
- * 2022 yılı yevmiye defterlerinin 2023 yılı Haziran ayı sonuna kadar kapanış onayını yaptırmaları,
- * Yönetim ve müdürler kurulu karar defterlerine ise 2023 yılı Ocak ayı içinde kapanış onay yaptırmaları, zorunludur.

